

ונה כי כן, מיד לאחר הניסיון הכושל, בלחץ ה- שוטרים, לזהות ביניהם, הופכים שוב הדמויות לגוף חסר זהות - והפעם, להמון סואן, כניגוד מוחלט לתמונה האידיאלית השקטה שבפתיחה.

קומוניסטים

המשורר מציג את השוטרים כחייץ אירוני, מחייך ואדיב, בין נהיראדם לא אנושי לבין שלושה אנשים מוכים - "השוטרים היו אדיבים וחייכניים למול ה" המון, שהלך וגאה מרגע לרגע. הם שאלו ברוב אדיבות את המוכים אם בדתם להגיש תלונה". וכמובן שבני-אדם מוצאים עצמם במצב שילושי שכן, "חסרי אונים ומובסים". הם לא רגילים לזה. הם רגילים לעמדות תקיפה. הם רגילים למצבי עליונות. נות. והנה, בצורה יום יפה, "היו בעמדת התגוננות נחותה".

המשורר ממשיך ומתאר את האנשים, המקיפים את שני הסטודנטים והקיבוצניק, לא כאנשים, אלא בגוף אחד חסר כל מורכבות - "המון". אין כאן הרבה אנשים שצוקים, אלא גוף אחד, שפעולתו אכן מתוארת בגוף יחיד - לא, האנשים מסביבם צעקו, אלא, "ההמון מסביבם צעקו". ומה צועק עליהם ההמון? - "קומוניסטים, מחב- לים, הם משקרים, מני נגע בכס בכלל, נבלות". זהו אוסף של שקרים, מוכיח המשורר בשנינות, אחד לו אחד - הם בכלל לא נבלות, הם הוכו קשות, הם אומי- רים את האמת, הם לא מחבלים, הם לא קומוניסטים. הם הרי טובים, נחמדים, תמימים, מחונכים, יפים, תרבותיים.

ייתכן בכלל, רומז המשורר בדקיקות, שדווקא מר- כיבי ההמון הם הם הנבלות, הם השקרים, הם הם המחבלים, ואולי אפילו הם בעצמם קומוניסטים מסריחים.

עלבון נוסף

השוטרים מסיימים את תפקידם במחוז בנימאלה מבריק המשלב חוש דק של עצבת בפתיתי הומור נוצ- צים, קפקאות מוחלטת באירוניה של שלוש נקודות - "השוטרים נתנו להם להבין שאם יתלוננו הם עתידים לסגור עלבון נוסף, שהרי העובדה שהם הפריעו את

בעיות

הסדר הציבורי מוכחת מתוך הודאתם בהעמדת השול- חן, ואילו מי שהיכה אותם אין הם יכולים לומר... - שלוש נקודות קטנות שאומרות כל כך הרבה.

אינסטינקטים

"הסיפור הזה, אמיתי ובווער בעצמות, לא יופיע בעתונות", כותב המשורר במריחות בעתון. ומדוע? בשל התמימות - "המחתימים, בהיותם תמימים וחס- רי ניסיון, לא הכינו עתונאים". תמימים וחסרי ניסיון במה?

ובכן, "מי שמכיר את באר-שבע", אומר המשורר ברומזו לכך שהוא מכיר את באר-שבע, ובעיקר את האוכלוסיה היושבת בבתיקפה מסויימים במרכזה", וכאן שוב חוזר אלמנט התמימות במלוא עוזו, "אינו תמה אלא על תמימותם של המחתימים".

יושבי בתיקפה המסויימים. הוא מכיר אותם עד כדי כך טוב, שהוא קורא להם באינטימיות, "אוכלוסיה", "אוכלוסיה" זה לא אנשים עם דמות ופרצוף. "אוכי- לוסיה" זה גוף חסר דמות ופרצוף. לדעת המשורר, גם כשהם יושבים בבתיקפה הם לא אנשים. גם לפני ש- עטו על שני סטודנטים וקיבוצניק הם היו גוף ללא פרצופים. הם תמיד לא אנשים - כשהם יושבים בבתי- קפה הם, "אוכלוסיה", וכשהם יוצאים מבתיקפה הם "המון".

וכאן בא משפט מפתח, הפותח פתח לניתוח מדעי מעמיק של המשורר - "צעקות המתפרעים וחמת הזעם גילמו אינסטינקטים עמוקים של שינאה עיוורת וכמיהה לאלמות של המון מוסת". הצעקות וחמת הזעם אינם עומדים בפני עצמם.

לדעת המשורר הם מגלמים משהו. הם לא מגלמים את עצמם, הם לא מגלמים תפקיד - הם, "מגלמים אינס- טינקטים". וזהו שימוש פיוטי נאה בצירוף לשוני נדיר, היוצר מיד תחושה מדעית אמיתית.

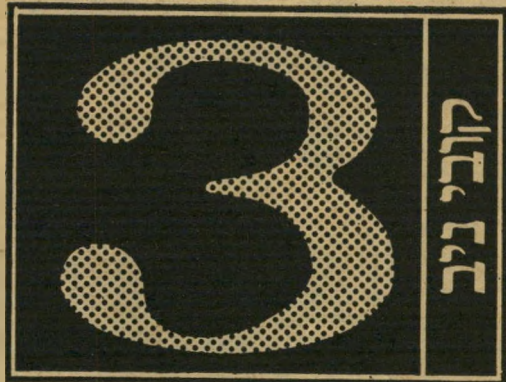
אבל אלו אינם סתם אינסטינקטים. אלו הם, "אינס- טינקטים עמוקים", ממש עמוקים - אינסטינקטים הטבעיים ייתכן, כך רומז המשורר, בדמם של המכ- נים בפיו, "אוכלוסיה".

ואלו אינסטינקטים יש להם? - אומר המשורר במירוש: "של שינאה עיוורת וכמיהה לאלמות של המון מוסת". אין מה לעשות בענין הזה, מציין ה- משורר ביבושת - הם נולדים ככה. הם נולדים עיוור- רים בשינאתם ואלמים בכמיהתם. הם נולדים שונאים בעיוורונם וכמהים באלמותם. הם נולדים המון. הם מתרבים כמו זבובים.

והגרוע מכל - הם נולדים, "המון מוסת". אין צורך להופכם לחמון ואין צורך להסיימם. הם נולדים ככה. שהרי בשום מקום לא ציין המשורר שמהו הסית אותם, אבל בכל זאת הוא קורא להם, "המון מוסת", ודי לחכימא.

בעיית הריבוד

ואכן פותח המשורר בניחות מדעי נירחב, "סוציו- לוגים ופסיכולוגים עסקו רבות... היסטוריונים עסקו... לגיטימציה... תחושת הניכור... בעיית הריבוד החבר- תי... - אמירות אלו ואחרות משמשות את המשורר בניסיונו הנועז להגיע אל האמת המרה. יותר ויותר הולכים ומיטשטשים הפרצופים בכלל,



ובמקביל, בצורה בנויה היטב, הולכות ההכללות המ- טושטשות ומקבלות פרצוף - "סוציולוגים ופסיכולוגים עסקו רבות בנטייה הכמ- עט-מוחלטת של שכבות נחשלות ללאומנות קיצונית, ובביטויים האלימים של לאומנות זאת. היסטוריונים עסקו רבות במצבים שבהם שכבות אלו מקבלות לגי- טימציה לפעילותן מהשלטונות, וכתוצאות המרות של המניית זעם ההמון מן הממשלה אל, בוגדים מבפ- ני".

"יושבי בתיקפה" שהפכו קודם ל"המון" ואחר- ל"אוכלוסיה", הופכים עתה, ביד המקל של המשורר, ל"שכבות אלה". המכות בבאר-שבע מקבלות, בתנופת עטו המחודד של המשורר, ממד היסטורי, פילוסופי, מדעי, תרבותי.

אך ככל אמנ אמיתי גם קביעותיו של המשורר אינן פסקניות, והן משאירות מקום נירחב לדימויו. הוא אר- מר, "לאומנות קיצונית", אך אינו מסביר מהי. הוא אומר, "ביטויים אלימים של לאומנות זאת", אך אינו רומז אפילו למה הוא מתכוון. הוא אומר, "השלטר- נות", אך מסתיר את כוונתו - האם הוא מתכוון לשל- טונות במובן המדיני הפשוט, או אולי לשלטונות במר- בן המעמד החברתי השולט - ואם כך, מיהו אותו מעמד שליט? הוא אומר במרכאות כפולות, "בוגדים מבפנים", אך אינו מפרש - האם רוצה הוא לומר שאין דבר כזה, "בוגדים מבפנים", או שרוצה הוא לומר שיש כאל אבל זה לא הוא, או אולי זה שוב אותם קומוניסטים שהוזכרו קודם לכן? - אכן מלאכת מה- שבת אמיתית של גילוי טפח וכיסוי טפחיים, הקוראת דרוך לדמינונו העשיר של הקורא.

ומן ההשלכות המדעיות שב המשורר אל השטח עצמו בדרכו אל השיא הפיוטי - אל צה"ל בכבודו ובעצמו.

ענה מספר לנו המשורר כי נוסף לשני הסטודנטים והקיבוצניק היו גם עוד, "שניים שביקשו לחתום על העצומה"; עוד שניים טובים, מחונכים, תרבותיים, משכילים, נחמדים - "מורה ומדריך חקלאי"; שניים שמסתבר שהם אנשי מעלה של ממש - שלבד מהיו- תם מורה ומדריך חקלאי, הם גם האחד, "סמג"ד במי- לואים" והשני, "טייס קרבי במילואים".

והנה המעולים הללו בכל כבודם, מצאו עצמם במרכז ההמונה מוכים הם"ם". אנה נגיע, שואל המשורר, הם מכים גם טייסים.

ובאמת, "כמו לאחר הלם הם ישבו ותהו על מה שהתרחש. הדבר המטריד ביותר היה תחושת הניכור בינם לבין ההמון שעט עליהם, כאילו מדובר בשני עול- מות שונים לחלוטין".

המשורר שם דגש מיוחד על המילה, "כאילו". הוא מדגיש ואומר, "כאילו מדובר בשני עולמות". הוא מא- מין, אי-שם עמוק בליבו, כי אין, "מדובר בשני עולמות שונים לחלוטין", אלא בעולם אחד שווה לחלוטין. ואם כך, שואל עצמו המשורר, מניין תחושת הניכור הזאת בין טייס וסמג"ד לבין ההמון? מהיכן לפתע תחושת הניכור?

והמשורר בעצמו עונה, - "החלוקה בין העולמות היתה חד-משמעית". אין למשורר שום ספק. לא היתה חלוקה דו-משמעית ולא רב-משמעית. היתה חלוקה חד-משמעית. ומיהי אותה חלוקה חד-משמעית? - "מי שמכיר את צה"ל ואת בעיית הריבוד החברתי הקשו- רה בו, יכול היה להכיר בנקל שחלק גדול מן המכים שייד לרובד שאיננו משרת כלל בצה"ל וחלקו האחר ממלא בצבא תפקידי שירות שוליים".

המשורר, המכיר את צה"ל, מסביר למי שלא מכיר את צה"ל שלצה"ל יש, "בעיית ריבוד חברתי" - לא בעיות של בני-אדם, לא בעיות אנוש, ואפילו לא בעיות כוח אדם. לצה"ל יש, "בעיית ריבוד חברתי", אומר המשורר, ללמדך שצבאנו אכן התקדם מ"בעיות אנוש" ל"בעיית ריבוד חברתי" - וכל הכבוד לו, לצה"ל.

ואכן, "מי שמכיר את בעיית הריבוד החברתי יכול היה להכיר בנקל", כפי שאומנם עשה המשורר, לאיזה "רובד" משתייכים, "שכבות אלה" של, "המון", "או- כ" לוסיה".

ותחושת הניכור מניין? בגלל שה"רובד", איננו מש- רת כלל בצה"ל", או, "ממלא בצבא תפקידי שירות שר- ליים". סתם המשורר ולא פירש.

הטייס המוכה

הדברים מקבלים עוצמה, החוויות הולכות ומתעצ- מות, הן בתוכן הן בסיגנון. המשורר מספר על, "הטייס המוכה", ויש כאן שימוש אסוציאטיבי מופלא ב"הטייס הקיטעי" המפורסם. המשורר מספר שהטייס הוא, "בעל ותק של שתי מלחמות והרבה גיחות ביניהן", ובצורה זו הוא מעמיד במקומם - במישחק מילים חזק, מהיר ואלגנטי - את, "הרבה גיחות" מול, "המון עט". עוצ- מת המילים כאילו שואבת כוח מעוצמת מטוס הקרב. והתמונה מתחילה להתבהר - "בטייסת שלו אר- הדים רוב הטייסים את הרעיון של, "שלום עכשיו", אבל הם רק מיעוט מבוטל מול מאות אנשי השירותים ב- טייסת, שהם בעד בגיון". - מתחיל להסתמן זרע ה- ניכור.

כתב המשורר בפירוש, "בטייסת שלו", של הטייס, ולא, למשל, "בטייסת שבה הוא משרת". המשורר מד- גיש שהטייסת היא של הטייס, ולא של, "מאות אנשי השירותים" - ובכך הוא רומז לשרשו של הניכור. וההבדלים בין הטייסים לשירותים, כמו ההבדל בין הסאלון לבית-שימוש, בולטים לעין - שהרי הטובים הולכים לטייס וה"רובד" הולך לשירותים - אנשי השירותים עוסקים בשירותים, הטייסים עוסקים ב- ייצור. אנשי השירותים מתלכלכים, הטייסים נקיים. הטייסים, "אוהדים את הרעיון של, "שלום עכשיו", אני שי השירותים הם, "בעד בגיון". אנשי השירותים הם מאות, הטייסים הם מיעוט.

נכון, הטייסים הם מעטים מול רבים, טובים מול רעים - והניכור עולה וצומח בידו האמונה של ה- משורר.

שלום עכשיו

המשורר מספר על, "תחושת חוסר האונים של הטייס ותק הקרבות, הכמה ל"שלום עכשיו", אל מול הרוב הדמוקראטי (מאות אנשי השירותים בטייסת שלו), היושב ביקלט בעת קרב והרגיל דווקא ל- "שלום בטוח".

שוב מדגיש המשורר וכותב, "בטייסת שלו", של הטייס, ולא, למשל, "בטייסת שלהם", של אנשי השי- רותים; ובכך הוא חוזר ומסביר ומשריש את הניכור. בסיום מוחץ מעמיד המשורר את הניגודים במלוא הריפותם, בדיקות עזה של כאב צורב - טייס הכמה ל"שלום עכשיו", מול המון הכמה באינסטינקטיו לאלי- מות. טייס בודד מול רוב דמוקראטי. איכות מול כמות. לוחם מול יושבי קרנות ומיקלט. שלום עכשיו מול שלום בטוח. לבן מול שחור. טוב מול רע.

אך המשורר ממשיך לאמין - בסוף, כמו בסר- טים, הטובים תמיד לטייס.

לסיכום

מה יש פה לדבר - הגיעו לו המכות, למשורר.